

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний бізнес, як і будь-яку людську діяльність, неможливо уявити без ризику. Підприємницька діяльність визначається як самостійна, ініціативна діяльність, спрямована на задоволення потреб споживачів та отримання прибутку на свій ризик та під свою матеріальну відповідальність. Під ризиком розуміється можлива небезпека втрат, як наслідок тих чи інших явищ природи та видів діяльності суспільства. В основі ризику лежить імовірна природа ринкової діяльності підприємства та невизначеність ситуації під час її здійснення. Слід враховувати, що ризик супроводжує всі процеси, що відбуваються на підприємстві, незалежно від того, чи є вони активними чи пасивними.

Ризик – це історична та економічна категорія. Як історична категорія, ризик розглядають як усвідомлену людиною можливу небезпеку. Як економічна категорія ризик є подією, яка може статися чи відбутися. У разі виникнення такої події можливі три економічні результату: негативний (програш, збитки), нульовий, позитивний (виграш, вигода, прибуток).

Повністю передбачити появу ризику, який тією чи іншою мірою вплине на подальший розвиток подій, практично неможливо, тому підприємець повинен вміти оцінювати рівень ризику, а також ним керувати, тобто використовувати різні заходи, що дозволяють певною мірою прогнозувати настання ризикової події та вживати заходи щодо зниження ступеня ризику.

В управлінні ризиком виділяють «суб'єкт ризику» і «об'єкт ризику». Під суб'єктом слід розуміти керівництво підприємства, тобто конкретних осіб чи колективів, що приймають рішення про вибір тієї чи іншої альтернативи, пов'язаної з діяльністю підприємства. Відповідно, під об'єктом розуміється ресурс, зміна якого можлива в у разі виникнення ризикової ситуації.

За політичної та економічної нестабільності ступінь ризику значно зростає. У сучасних умовах проблема посилення непередбачуваності дуже актуальна, що підтверджується даними про зростання збитковості більшості підприємств промисловості. Практика ведення справ у ринкових умовах викликає у менеджерів гостру необхідність кваліфіковано оцінювати ризики у процесі управління ресурсами та ефективно знижувати чи компенсувати їх негативні наслідки.

Ризик – це по суті зворотний бік свободи підприємництва. Підприємства без ризику не буває, і найбільше прибуток, як правило, приносять операції з підвищеним ризиком. Проблема полягає не в тому, щоб шукати справу без ризику, уникати її, а в тому, щоб передбачити його і прагнути знизити до більш низького рівня.

В абсолютному вираженні для випадку, коли збитки піддаються виміру, ризик визначається значенням можливих втрат у матеріально-речовому чи вартісному вираженні. У деяких випадках ризик може бути оцінений у відносних одиницях виміру (наприклад, у відсотках чи частинах). У відносному вираженні ризик визначається як величина можливих втрат, віднесена до бази (доходу, прибутку, основних засобів тощо).

Ризики нерозривно пов'язані з менеджментом. Жоден менеджер неспроможен усунути ризик повністю, але може виявити сфери підвищеного ризику, його кількісний вимір, здійснити оцінку допустимого рівня ризику, регулярного проведення контролю керівник здатний володіти ситуацією й у певною мірою керувати ризиком. Мистецтво управління ризиком полягає у балансуванні рівнів ризику та потенційної вигоди. Менеджер зіставляє позитивні та негативні сторони можливих рішень і оцінює їх можливі наслідки, тобто визначає, на скільки прийнятний та виправданий ризик порівняно з можливою вигодою.

Головна мета ризик менеджменту – домогтися, щоб у найгіршому випадку мова могла йти про відсутність прибутку, але не про банкрутство підприємства. Міжнародний досвід бізнесу свідчить, що причиною більшості банкрутств є грубі помилки та прорахунки в менеджменті. Тому підприємці та менеджери повинні приділяти особливу увагу ефективному управлінню ризиком. Управління ризиком – багатоступеневий процес, який має на меті зменшити або компенсувати збитки для об'єкта при настанні несприятливих подій. До основних етапів процесу управління ризиком, варто віднести: аналіз ризику, вибір методів впливу на ризик, прийняття управлінських рішень, вплив на ризик, контроль результатів.

Можливості, що відкриваються процесом управління ризиками організації, допомагають керівництву у досягненні бажаних цільових показників прибутковості та рентабельності, а також у запобіганні нераціональному використанню ресурсів. Процес управління ризиками сприяє забезпеченню репутації підприємства та пов'язаних з нею наслідків. Таким чином, процес управління ризиками дозволяє керівництву досягати своїх цілей і при цьому уникати прорахунків та несподіванок.